

თ ე ა შ რ ი

გაზეთი ღირს: ერთი წლით — 5 მ. ნახევარი წლ. — 8 მ. ცალკე № 15კ. ხელის მოწერა და წერილების გამოგზავნა შეძლება ამ ლარსით: Тифлисъ, въ контору „Театръ.“

№ 7

რედაქცია არ ესრულობს წერილების უკან გაგზავნას და მათ შესახებ მიწერილ მოწერას. გაზეთში დასაბჭად გამოგზავნილ წერილებს უნდა ჰქონდეთ მოწერილი სახელი, გვარი და ადრესი ზეტონისა.

კვირა 11 თებერვალი. 1885—1890. კვირა 11 თებერვალი.

„თეატრის“ კანტორისგან. ვსთხოვთ ხელის-მომწერლებს, რომელთაც იანვარში მთელი წლის ფასი შემოიტანეს და ასე რომ კალენდარი არ მიუღიათ, შეგვატყობინონ.

ქართული თეატრი დღით

კვირას 11 თებერვალს შაჰანაჰანალი შარბილაშვილი ბენეფიცი ბ. გუნაას და სვიმონიძისა წარმოდგენილი იქნება

I

თამარ ბატონიშვილი

ისტორიული დრამა 5 მოქმედ. მუსხისა.

II

ალმოკატთან

კომ. 1 მოქმედ. გუნაასა. მონაწილეობას მიიღებს მთელი ღირსი. ადგილების ფასი დაკლებულია. დასაყდისი რუბლს 12 საათზე.

თფილისი, 10 თებერვალს.

თბილისის თავად-ახსნურთა ბანკის შესახებ დიდი ხანია ას-მის უმჯობესილება, რომელიც თან და-თან მატულობს. ბანკს ბევრი მომხრე და მოწინააღმდეგე ჰქვავს. ზოგი ისე მხურვალედ ამტკიცებს ბანკის სარგებლობას, თითქმის ჩვენი ბედ-ბაღალი სულ იმასვე იუბნებდა მოკიდებული, ზოგი-კი ვნების შეტყობის არაფერს მოელოს, რადგანაც არა ერთა ბანკში დაგირავებული მამული გაიყვანა და ბევრი მებატონეოვანნი რეგესვდ დაწინააღმდეგეთა და არც მეთრე მობირდა-ბირეთაგანი თავის დრო-სვე სძას არ იღებენ და, კორე-ლისა არ იუბს, როცა ლიხვი მოჰარდება მსოფლიო მაშინ და-იწყებს ნაზირის ვამ-გრებას — (ხოლო ბანკის გრებაც კამოეკამათებინან ერთმანეთს და სა-ბუთიანი სჯას მავიკრად, არა სკადრისს სიტყვების ჩაურყვენ

დამარცხებული, რასაკვირველია, ისა რჩება, ვინც მჭკვერ-მეცხვე-ლებით ნაკლებთ არის აღჭურ-ვილი, საგულისხმოდ რომ იუბს იმისი საუბარი.

სძირად მოსდება სოფლი, რომ კრება თავის ჭკუისა და სურვი-ლის წინააღმდეგს სწავტეს, როგორც მარმანდელმა მაგალით-მა ნათლად დავანახავ: სახსა-ურთ სკოლის უგანასხელი კლა-სის გაუქმება არაფერს არ უნდოდა, გარდა ბანკის მმართველებისა. ეს კითხვა, საერთო ანკარიში-მთქვეული, როგორღაც გამოე-ზარა კრებას. ეველან ეგონა, რომ მსოფლიო შესავალ-განავლის ანკარიში ვამტკიცებთო და იმის-თვის მისცა მმართველობას თეთრი კისტი. მმართველობას, მართა-ლია, თეთრი“ ერგო, მაგრამ სკოლისთვის კი იგუე თეთრი მავად გამოდგა.

ამისათვის საჭიროა, რომ მმართველობამ კვლავ ცალ-ცალკე შეადგინოს ანკარიში მოსალოდ-

ნელი შესავალ-განავლის აღრი-ცხვა და თავის მოხსენება სხვა-და-სხვა საგანსვე. როდესაც მთლად ანკარიში დაუღებ წინ სასოვადობას და სთხოვ გარ-დაწვევით ვასუსს: „ჰო, თუ არა?“, მაშინ მეტი რაღა ღონება, რომ კრებამ თანხმობა არ გა-მაცხადოს, მით უმეტეს, რომ ბანკის მომხრენი წინააღმდეგ ავრ-ცელებენ სძას, ვითომც ანკარიში დაუმტკიცებლობით გირავნობის ფურცლების კურსი დაეცემა და მასთან მთელი ქვეყანა დაიღუ-პებაო.

სასურველია, რომ ეველა სა-ეჭვო კითხვა ესლავი მწერლო-ბის შემწეობით გამოირკვეს და მომავალს ბანკის კრებასვე უთის წინ უოუძანი არ დაეწვიოთ: „მარჯვნივ, თუ მარცხნივ!“

მე ვევი.

ბიჭო! მამაღმა იყვილა, აბირებს გათენებას,

ფალატონი

მარტოული თეატრი.

(„რუსთველი“ ახალი ოთხ მოქმედ-ბანი 3 აქტა კ. მუსხისა.)

კვირას, თებერვლის 4-ს, ქართული დრამატული ტრუპის არტისტებმა ბ. მუსხის საბუთიანოდ წარუვლად წარ-მოდგინეს ახალი ჰიეს თეათ ბ. კ. ს. მუსხისა „რუსთველი“.

წარმოდგენას საღისე რეაერ ბლომდ დაეწრო. ქართული საზოგადოება, ლა-მასად მართული და მხარული, ჩვენს თეატრს ამშვენებს; პარტური და ლო-კები ერთიანად გატყდილი იუო, რაიკვი-დამ თავი გადმოიყრა ჭრული საღისის ურისცხე გროვას. ბუკი, უადგილობისა გამო, ფეხსვედ იდგა და მრავალი სომ ჯერ ეღიროს ახალი ჰიესის ნახვას, რად-განაც განასყიდი ბილეთები აღარც კი იყო...

რამ მართო ასე სადღესასწაულოდ ქართული თეატრი, რამ მოიხიდა ამდენი საზოგადოება?

ისტორიულ ერთა ცხოვრებაში სმი-რად ისეთი თვალის დასახსნებელი უად-რესი და სადღესასწაულო ნიშნებით მო-სილი მომენტები არიან, როდესაც სა-მოქმედო ასპარეზსვე გამოდიან დიდ ბუნებრივი მოღვაწენი და თავიანთს სუ-ღისა და გულის თქმის ძლიერის ად-

ფართოვანებით ამკარავებენ და ამით იმე-რობენ თანამედროვე საზოგადოებისა და შთამომავლობის უურადლებას. ასეთი დრო ჰქმნის გამომჩინილს სარდლებს, გმირებს, სძირად წარმოშობს ლიტერატურისა და სელოჩების წარმომადგენლებს, შემოქმე-დების ნიჭით უსვად დაჯილდოვებული, რომელნიც საკუთარი ნიჭისა და ძალ-ღანის ტრიალით სრულიად გამოსატყენ სოფლი ალნიშნული დროის საიდუმლოე-ბისა და დაფარულს ახსის.

რისთვის და საიდან მოსდება სოლ-მე ასეთი ამბავი?

მართალია რომ ვსთქვათ, ეს საიდუმ-ლოება სწორედ ისეთივე, როგორც რთული და უდიდესი მოკლეხანი უტყვი ბუნებისა და ჰკუა-გონება ჩვეულებრივი არსებისა და უმეცარი საღისისა ვერ მის-წვდება ამ გვარი პორტრეტის საიდუმლოე-ბას. ამ მსრით, გალიაღის სიტყვა სვედ გამოჭრილია:

„მე ყოველთვის დიდ თავ-გასულობად მიმანდა ის სურვილი, რომელიც ადა-მანთა ნიჭის ძალებს სასხვს საწყოდ-იმისა, რაც შეუძლია და რის შექმნაც ძალ-უმს მსოფლიო ბუნებას.“ მაგრამ მოაწრე ადამიანის ცნობის მოკვარება, წარმატებული ფილოსოფოსისა მსხვილი გონიერება ყო-ველთვის ეტანება ამ საიდუმლოებას და უნდა მიჭსწვდეს: საიდგან და რისთვისა შობილან ალნიშნულს დროს სოფოკლი, ფიდი, რაფაელი, დანტე, რუსთველი, შექსპირი და სხვ.

ისტორიულ მოღვაწეთა დაუფარვი-სახენი, რომელთა დიდი მნიშვნელობა მრავალ საუკუნოების მსოფლიოსა, გან-ვლილი ცხოვრების ტანჯვა-ვატებას განუ-მტკიცებდა, ჩვეის სსოკადგან არა ჰქრე-ბიან და შთამომავლობის „წმიდა წმიდა-თას“ წარმოდგენენ. ისინი არა კედებან, მედამ ძლიერისა და სახეობლივის გამო-მეტყველებით ჭყავიან და შობენ ამ „ჯო-ჯოხეთის შვილთა“ შორის სიყვარული-სა და ერთობის გრძობას... საჭიროვე-ლოს ახსოვს ასეთი დრო თავის ისტო-რიისა, მას ჰყოლია იმ დროის შესაფე-რი ისტორიული მოღვაწენიც და ერთი იმთოგანი, უმთავრესად, თამარ მეფისა და დიდი მეფისის, შოთა რუსთველის დროა...

ახალი ჰიესი ეხება თამარის დროს და დედა ახრი იმისი განსაკუთრებით რუს-თველის გარეშე ტრიალებს. აი, ამან შექვარა ქართველობა ერთად, ამ კლასი-კური პირის დასურათებამ სადღესასწაუ-ლო ნიშნებით მართო ქართული თეა-ტრი.

ჰიესი ბ. კ. ს. მუსხისა სელოჩურად, ასე ვსთქვათ, სკენის შესაფერად არის და-წერილი და, მანამ მის განსილვას შეუდგე-ბოდეო, ერთს წუთს შეჩერდეთ და იმისი შინაარსი მოკვლად მინც გაკაცნოთ ჩვენს მეთხველებს.

თამარ მეფის სასლო-ს-რუსთველი (ბ. კ. მუსხი) თავისთანა შექმეს გედვან რთულიშვილს (ბ. სვიმონიძე) ესუბრება

უპირატესი წოდების, ერისთავების თავ-გასულობას შესასებ და ამბობს, რომ იმთი თვით-ნებობა უნდა მოისპოსო. რუსთველს სურს შემწეროს კერძო პირთა დაუცხრომელი სურვილი ბატო-ნობისა, საქართველო ერთს მეფობაღეს დაუძირილოს და ქვეყნის შეილთა შო-რის ერთობა დაძვიდროს რთულიშვი-ლმა უნდა გამოუცხადოს ეს ყველაფერი საღისს და აუწყოს მას ბრძანება რუსთა-ველსა, რადგანაც ეს ახრია თვით მწერობულისა, თამარ მეფისა.

რთულიშვილი, რომელიც რუსთაველ-თან ერთად გაზრდილა და რუსთაველის ნიჭით ყოფილა დასაგრული, ყოველთვის მეორე სარისსვედ სდგას და უნდა მას როგორმე ფარულად ბოლო მოუღოს ქვეყნის უკუოეს შეილს. თავის განსრა-სულების განსახორციელებლად მას, რო-გორც თეათ ამბობს, საბუთი და საშუა-ლებაც აქვს სეღში. ამ დროს შოთას გაზრდილს, სიცოცხლით სავსე ძალ-სახს (ქ. მელიქიშვილისა) შემოჭყავს რუსთაველთან ერისთავების ძლიერი მეთაური ლიპარიტ (ბ. გუნია), რო-მელსაც რთულიშვილი განუზიარებს თავის დაფარულს განსრ-სელებას, მაგ-რამ კეთილშობილი დიდა თავადი უარ-ჭყოფს ამას და რთულიშვილი შორადე-ბა რუსთაველის ოთახს...

ახლა მსოფლიო განმარტოებით საუ-ბობს საქართველოს რთი უპირატესი შვილი: რუსთაველი და ლიპარიტი. ლი-

მეზა ხარ, მეტს ძილს გრიდე,
როგორც ჭირსა და სნებასა

—
თორემ, თუ თ:ვი წაგართვა,
დაგაბეჩავებს ტილი,
დაგაგიწყლებსა გუთანი,
თახის და ნამგლის ტრიალი!

—
ცისკრის ვარსკვლავიც კაშკაშობს
ის ხომ თვით უფლის თვალთა
დ:ჰხარის მუშას, როცა ის
საქმეზე მიმავალია.

—
ადეტი ღმერთი ახსენე,
დაცხლოთ იმ ჩვენ ყანასა!
გულ გასაყვებად დანამულს,
ნიავე უძღვრს „ნანასა“!

აგაი.

ადკლობრივი ამბები.

სამშაბათს, თებერვ. 6 ს, ქართველმა
არტიტებმა ქნი გაბუნია-ცაგარელის
საბენეფისოდ წარმოადგინეს „დევი-
დარბა“, ძიორე მოქმედება ხანუ-
მასი“ და კიდევ თვით მობენეფისემ
თარხედ იმღირა ქართულად. ხალხი
ლიერ ბლომად დავსწრო და ნიჭიერს
აქტრისას ძვირფასი საჩუქრებიც მა-
რთეს.

—
შარშან ქუთაისის გუბერნიის თა-
ვად-ახნაურობამ ამიერიხა კომასია,
რომელსაც მიანდო გამოცემა და გა-
დაწყვიტა ქუთაისის სათავად-ახნაუ-
რო სკოლის საქმე. ამ სკოლის შე-
სახებ სხვა-და-სხვა აზრი ტრიალებდა
საზოგადოებაში. ზოგს უნდოდა იმის
გადაკეთება სამიერული სასწავლებლად,
ზოგს ან სრულიად დაკეტვა, ან კლა-

პარიტმა გარჯად იცის მსოფლიოზე შესე-
დულება და ახრი რუსთაველის, მაგრამ
რადგანაც ეს აზრები, იმის ფიქრით,
უცხო ქვეყნიდან აქვს მოტანილი, უცხო
ნიადაგს გამოადგება, საქართველოში-ვი
ფეხს ვერ მოაგიდებენ და უსაყვადუებს
რუსთაველს დად-გაცემის წინააღმდეგო-
ბასა და თავისუფალა აზრების ქადაგე-
ბას... რუსთაველი უმტკიცებს, რომ
ერისთავთა თავ-გასულობამ და მართვე-
ლობამ შეარყია ქუთაისის მღაიურება და
მეფის გაგაყვინიანი შედ-მოქმედება და
აქტორიტეტა. თამარი შეცდინეთ და
თქუების რჩევით, თავის საცემი სამოთ-
ხას ვარდი უცხოეთიდან გადმოხეწილს
გვიარგი რუსს ხა-უგდეთ ხელში და ან-
დაც გსურსით, რომ უცხოელზედ კვლავ
დასწეროთ თამარს ჯვარიო.

ნათქვამიდან ადამრეტი თითქოს მი-
ხვდა, თუ რად ეწინააღმდეგება რუსთავე-
ლი დაჰოთ სოლიდანის და თამარის შე-
უღლების საქმეს და უბნებს, რომ ამიე-
რიდგან მე და შენს შორის დაუცხრო-
მელი და უსასლვრო მტრობა იქნება გა-
მართულიო...

ლიზარიტი გულის და რუსთაველი სწუსს
თავის მდგომარეობას; გულის ფე:არ-
წყედ საშიზად ატოკებულს სასილას
ბურთების ტრიალს ვერ უძივრდება და
ღამის გრძობების ღელვას გაუტანია.
მალსაში სულ განაუღიან, და ბოლოს,
ჭკობსავს რუსთაველს: მართლმ უყვარს
თამარი, თუ არა? ეს დაუფიქრებელი წამის
და წმინდა სიყვარულს ასეთ ნაირად მო-
უგებება გული განუყოფელს, სრულის

სების შემკირება. კომასიას ამ ცოტა-
ხანში ჰქონდა თავის პირველი სხლო-
მა, რომელზედაც მოხსენებულ იქნა
დაწვრილობით ამ სკოლის ანგარიში
დაწყებითგან წრეგანდამდე. პირ-
ველს სხლომანედ ცხადდ გამოიჩქვა,
რომ სკოლის სამეურნეო სასწვლებ
ლად გადაკეთება შეუძლებელია ვერ-
ჯერობით, რადგან ასეთი სასწავლე-
ბელი უფრო მეტს ხარჯს მოითხოვს,
ვიღრე ახლანდელი სკოლა. გადაკე-
თება კი მის მომხნეთ ხარჯის შემოკ-
ლების გულისთვის უნდოდათ. სკო-
ლის სრულებით დაკეტვა მარტო იმათ
უნდათ, რომლებიც თავიანთთვის გა-
მოილიან სარგებლობას. კომასიამ გა-
დაწყვიტა სკოლა ისევ იმ ხასიათისა
დაჩხეს, როგორც ახლა, ხლოდ
საქმელად უნდა მოილაპარაკონ ხელ
უხლებლად დანახრინონ ყველა კლა-
სები, თუ რამდენიმე კლასი დახურონ.
უკანასკნელს გადაწყვეტილებას დად-
გება კომასია, ცხადია, მარტო მაშინ,
როცა ვერსად ამოიჩნის წყაროს სკო-
ლის სრულის მოთხოვნილების და-
საკმაყოფილებლად.

—
იანვრის უკანასკნელ რიცხვებში,
აქ გარდაიცვალა, ერთი მოხუცებული
ქართველი კაცი, ორბელიანთ მოუ-
რავდ ნამყოფი, დავით ამერიძე. ამ
მოხუცს კაცს ძველი ხელთ-ნაწერი
წიგნები დარჩენია, ომელთ ნორის,
ბეცი შესანიშნავი წიგნები არის.
მაგალითად, მას აქვს მშენიერი
ხელთნაწერი ფირფულის „მაჩნამე“,
ქართულათ „როსტროვინი“. ომი-
მურაზ პირველის ნაწერები, თეიმუ-
რაზ მეორის, ვახტანგ მეექვსის „გარ-

არსებისა, რომ კვლავ იტყვს გულში
ავარდხანს ცეცხლის ზღის და ეტყვას
მალსახს, რომ თამარი მიყვარს და მის
თავის სულ-ქსნად ვარო.

მალსახს იცის, რომ რუსთაველს ბე-
რი მტერი ჰქვას და ეუფდარება მთებში
წისკლს, მაგრამ რუსთაველს ცხოვრების
მინუგებებზედ ღამირად თავის წიგნი
აქვს, რომლიდანაც მოკლის მტრებს
განადგურებს და მოძავლშიც სასულის
მოსუქვას...

ამ დროს კი სასახლეში ნაშდის თამარ
და შექცევას. განსკად, მოთამარეთა შორის
ახლოს, ათაბაგს კლავარაგებს ორთელი-
შილი, რომელსაც რუსთაველს მიერ
ოსეთში გაგ:ვაწილია წარილი ხელში
უჭირავს და რომელშიაც იგი ეწინააღმდე-
გება დაჰოთ სოლიდანის და თამარის შე-
უღლების საქმეს. მტრებისთვის ეს ხომ
საბუთიან და რუსთაველს ემუქრება.

ერთბანად ფარდა აისდება და თამარი
(ქ. ავალიშვილის) ტანტყედ წის. თამარი
სათავითოდ უბრძანებს დიდებულთ, რომ
საქართველოს ყველა კუთხების მეკიდრით
აჩნობეთ ჩემი და დაჰოთ სოლიდანის შე-
უღლების ამბავიო. ყუაღანი მიდიან, გარდა
თამარის და ლიზარიტისა. ლიზარიტი
უჩივას რუსთაველს, მაგრამ დედოფალი
შუარისხავს ლიზარიტს, რუსთაველის გა-
ძეუბას ეწინააღმდეგება და მედიდური სუ-
ლის პატრონი, დიდა თავადი შეურაცხ-
ყოფილი მიდის.

დედოფალთან შემოდის გულამდგომე-
ლი რუსთაველი და სთხოვს მას მთებში,
მამსთან დამითხოვე და მოამაროე აქა-
სკოლა

სკოლა „მრცხველობა“, და ში-
ვლიც სხვა ხელთ ნაწერები, რომელ-
ნიც არავც თუ კერპო პირების ხელ-
ში, არამედ ზოგი ჩვენს „წერა-კითხ-
ვის საზოგადოებაშიაც“ არ მოიპო-
ვება. ამიტომ კი იქნება, რომ ამ
ქველს წიგნებს შესაფერი ყურადღება
მიუქრას. ამ წიგნებშივე მოიპოვება
პეტრე ლარაძისგან აღდგენილი „დი-
ლარიანი“, რომლის მოპოვებაც ერ-
თამ იმეიათი საქმეა.

სახალსი ლექსი.

ვაგონილ ქართლში ს. ხილისაგან. კ—გან
ნეტა, რა არის მსთანა,
ამომავალი მზისთანა,
საქმელად ყველი და პური,
სასმელათ ბადგისთანა;
ზღვაში რომ ეჭი უღვია,
იმ ოქროს ჩარდახისთანა;
მიწაზედ აშენებული
გელათის საყდარისთანა;
დედის ძუტლისგან შობილი
მარიამ დედოფლისთანა;
ულვაშ-კოკობი ფეკაცი
იმ მევე სოლომონისთანა?)

**წერილები შევიცარკელ
მეგობართან.**

2.

პირველ წერილში სომ დავიმტკიცე,
ჩემი მეგობარო ტარიელ, რომ წიგნსმე-

* სოლომონ I, იმერეთის მეფე, რომელიც
გაჰყდა თბილისის წლისა 1722. მოკვდა
1722. იმ. მ. მე... ეს ერქვა მანამ

არბასია. თამ. ს არ ესმის განსახსნავს
რუსთაველის და გულის უმძიადებს მო-
ლოდ იმათი, რომ რუსთაველის დიდს
ამეს და ღვწლს ქებით ისწიებებს.
რუსთაველი გაცტაბეულია, იმისი გული
კვლავ სიყვარულის ღრმს გრძობამ მო-
იკვს და აღუსათ, ქებით შეტლადებს
დედოფალს. მსურავლე გულის თქმ-ს
ხანუარველმა თავი იქნას და თამარის შე-
უტყუო... რუსთაველს საიღულო...

აქ თავ-ნაჯიდი და სულ-განაბული
რუსთაველი გუედათ მადგა, თამარი კი
სწრაფად ფერს შეიკვლის, რურგს მი-
ქცევს და მდაბლად, წყნარის სმით ეტყვის:
სულ მობრძინდი სთათობიროდო.

მისამე მოქმედება სწამოებს რუსთა-
ველის სასლში, სადაც თათბირობენ შო-
თარ მომსურენი. ამხანაგები სთხოვენ რუს-
თაველს გაფრთხილებას, რადგანაც მტე
ბუარი ჰქვას მას და, იმათ შორის, ბმ-
დეკან ორთელიშვილიც ურეიან. შოთარს
არ სკვრას ეს ამბავი. იგი იბარებს ო-
თელიშვილს და გამოჭკობსავს. ორთე-
ლიშვილი პირდაპირ ეტყვის, რომ მე
შენი მტერი ვარ და უამბობს მიზეფი,
თუ რამ დახდა მტრობა იმის გულში.
სსხათა შორის, ორთელიშვილს ჰქვას
ბია ერთი ქალი, რომლის გული რუს-
თაველის სასეს დაუმოწმებია, მაგრამ
რუსთაველს უურადლება არ მიუქცევას და
ქლეს თავი დაუსრქვას. ორთელიშვილი
თავის უბედურების მიზეზად ყოველის-
ფერში რუსთაველს სთუღავს და, რას-
კვირველია, ბრძოლას უცნაქვს, მაგრამ
რუსთაველი არა ჰკადროლობს იმასთან

ნაქის და მდიდარს საქართველოს ვერა-
ფით ვერ შეედრება თქუნი შევიცარა
და რომ შენი ოცნებობა და აღტავება
სრულად უსაყვადოა. რაც შეეხება
ჩვენს სახსას უბარატოსას, ვგონებ,
ქველ ცხადა უნდა იყოს ყველასთვის,
ქესი ვარდა.

ავადოთ ვერ მხოლოდ გარეგანი მსა-
რე. სა, სად ჰოაპობანს ქვეყანაზე ასე-
თა მქუნიერა ატეულებას, ასეთა მქუ-
ნიერა და უაღვას ვრით უსაყვადად-
ჩანება, როგორც წიგნში? სხვა არა
ყოფს, ეს მანაც როგორ არ იცო, რომ
უქმუნე უსადაძმანება დღეს ქვეყანაზე
კავს:საულ მაღკმის დაძმანებუად ითულებინ.
ჩვენ ხომ ვიდე სთათვე ვართ იმათა. მამ-
რადმე: წიგნ ვართ და ეაქუბით ვიდეკ,
სსამ ეს ცოლოთ სესვე დედა-სიწა ტრია-
ებს, უბივედესნი და უმქუნიერებსნი
კვლას სალსაზე. სკოლოთ ვითოსა, ბე-
რა ვიცი, როცა შენი წერილია წავა-
გითოს, სადაც შენი ვიღაც ქვეყანა-
ლებს გავდასებ, რომლებიც ვის იცის,
რადგან ვერ გავადნენ და გავადგადნენ,
მინამ ისინი იმად გასდებოდნენ, რაც ეს-
ლას ბრძანებდნან. ბიკო! სსსას რომ
ყუელავერს თავი დავსებოთ, წიგნ ქალებს
რად ვასკესს აიღვე, რომ ადარებ იმათ
მხნდგვ გომბო გავტობს? სად მო-
პოება, ერთი მათსადა, ისეთი ტურფა,
გკლკლი, მავთულ წარბა და ადამიანსა
მთასა ღვაკი მსდედლსებები, როგორც
წიგნში?

შედეგ შენი ბძნებ ვადე, რომ შეი-
ცარკელი განთლებულია არანსო; ერთ-
საც ვერ იბოვნა, რომ სასწავლი რა
ყოფს; ქადაგება და სთაფლები სკოლე-
ბით სესვე არანსო და მსწავლებლებიც
ვარგები ყავოთ და სსხანი. მეუროს, მქუ-
შეტაგებს და უბნებს, რაც გწადის ის
იმოქმედო. რუსთაველი მარტოა. ამ და-
მეში უფროვე მალსახი შემოავადება და
რუსთაველს უამბობს ერთს ახარებულს
საჩმასს, რომლიდანაც სჩანს, ვითომც
რუსთაველი მტრებს მოუგვავთ და თავი
მოუკლათ. აღმოსრდელი ამშაიებს თ-
ვის აღსრდილს და კვთვების ტუასი-
ნადგან: ამოღებულს მარგალიტ სატყუებს
მოსოქმეპს:

„ვერ დაჭარავს სიკვდილია...“

აქ რუსთაველი მიუბრუნდება ცის მსა-
თობს, შეტლადებს ღამის მეფესა და
გადის.

ორთელიშვილი და რამდენიმე ჯარის
კაცა უდასავებს რუსთაველს, რომ და-
ჭირონ. ამათა სმაურობა მისკვდა მალ-
სის და, თუღას დახსნასკუბას უმადე,
რუსთაველის მტრების წინ განხდა. ო-
თელიშვილი მიანქვას რუსთაველს ოთა-
ხისაქვს, მაგრამ მალსახას მსხელია უყ-
რავ იმის წინააღმდეგე ქადაგითიან კლ-
ვასკეთათ ამოსრადგან და იმასი წვეი
ჭკურში აბრიალდა...

ამ დროს ოთასიდან ღომიერი გა-
მოვარდება სმად ამოღებულა რუსთავე-
ლიც და მიიჭევს, მაგრამ მტერი შექუი-
რებს, ვერ წასვლო. რუსთაველი ორთე-
ლიშვილს ამ საქმის თაობაზედ თამარის
ბრძანებას მოსთხოვს. ათაბაგს დედოფ-
ლის ბრძანებაც შემოაქვს. რუსთაველს
სელიდგან სმელი გავარდება და დაწრი-
ლის, შეწუხებულის გულის სიღრმიდან

რომ სწავლა ჩვენში არავისთვის სწავლიდა არ გასვლავს, გაზდა დაკრებისა და მღვდლებსა. იმთავის გაჩვენ დიდი სხნა გაქვს გამართული სემინარია, სადაც მღვდლების შვილებს ისე მშენებრივად ზრდის და ასწავლიან, რომ სხვა-სხვები გააქვით ბუბნულ, ლათინურ და სლავიანურ წიგნებში. ქართული ენის ცოდნაც სომ დედის მუცლიდან აქვით დაყოლილი. ასე, ჩემო ტარიელ! მშვიდობით ბრძანდებოდე შემდეგ წერილამდის.

შენი ერთგული გ. წყალტუბელი.
15-ს იანვარს.

„თეატრის“ კორესპონდენცია.

სენათი. ამ წამოაჩნ, როგორც ეტყობა, სენათში ჩვეულებრივ დიდი თოვლი არ მოვა. აგერ დეკემბერი თავდება და ნახევარ არმინე მეტი თოვლი არა მოვა. რას გვეტყვის იანვარი, თებერვალი და მარტი, არ ვიცით. მაგრამ ეს კი ცხადია, რომ წინედ დეკემბერში ზევს ყოველთვის იმდენს თოვლს მოგვუგუნდა, რომ ერთს საჭენს ზღე მატებოდა სოფელს. სენათის სიტყვით, დეკემბერში მოსული თოვლი უფრო ბუმბულე, დიდხანს გამტანია და რაკი იგი ესტო ცოტა მოვიდა, ზაფხულსაც უფრო ადრე უნდა მოგვლადეთო. ინფლუენცას, რომელმაც, როგორც გასეთებიდან სხანს, „მოკლე ყოველი შირი ქვეყნისა“ ზვე-ჯვარობით ჩვენამდე არ მოუწვია და გარდაც ინებებს, თუ სრულად დაგვი-ვაწვება; მან მანინ შევიპირდით სენათში თუმიც ეს ასეა, მაგრამ იმედი კი არა გაქვს, რომ ინფლუენცა ბევრადღეს. ამ უმად ბევრი სენათ წამოსული რაჭა-ლე-სხეთისა და იმერეთ-სამეგრელოში და დ-

ვალად შეიძლება მცირე ქანასთან ერთად რომელიმე დიდი მუშა სენათს ეს ვადყოფნაზე მიუძღვნას თავის დარბოვასს.

26 დეკემბერს ერთი სამწესარო შემოსივს მოსდა თავისუფალ სენათს, კადის საზოგადოებაში. სოფ. სალდეს მცხოვრები გოა გასვიანა მორე სოფელში წასულიყო ცხენით თავის ნაცნობის, წინადლით გარდაცვალებულას სატირლათ. მიცვალებულის სოფელი სამი ვერსათ შორავს სოფ. სალდეს. დიდის წასული საცლადკი გასვიანი იმავე საღამოს უგან დაბრუნებულა. სოფ. სალდეს-ურთს ქედ-სკა ბუფესავით მიერეული. გარშემო დაქანებული ფერდობი არტყია და ამიტომ ზამთრობით თითქმის მიუღვამეულია. ამ ფერდობი გასვიანის ცხენს წინაფეხები გაუსწიდალდა თურმე, თავი დაღმართისაკენ ქნა და ჩააკვდა. გასვიანმა თავი ვეღარ შეიმავრა, ვირამდა გადაელო ცხენის თავ-კისურზე და გასწოლდას ქვესავით დეშვა დაღმართს, სხანმ სეობის ძირამდე არ ჩავარდა. ცხენი კი გზას შერჩა, სოფელად გასწია და პატრონის სახლს მიადგა. გოის რჯ-ხი და მთელი სოფელი მაშინვე ფეხზე დადგნენ, გასწიეს გოის სამხენლად, მაგრამ ღამე ვერა გაიგეს-რა. მორე დღეს ნახეს დამსხურებულ-დამტურებული. სული ვიდევ კვდა თურმე, მაგრამ როგორც-კი სხლში შეიყარეს, მაშინვე მიიცვალა.

სენათს ამ უმად რაი ვარგე ამბავი მოგვდის: ამბობენ ამ ზაფხულადგან გზას ცაკვადებენ და სასწავლებელსაც გავისის-სანთ. ვის-ურავთ ეს სმება არ დასწინდ იყოს უსად მღვდლებლის უდაბნოსა შინა.

თაველი თამარის რუსთან დაქორწინების საქმეს სხვასთან ერთად ეწინააღმდეგებოდა, მაგრამ დავით სოსლანის შესახებ ამას ვერ ვიტყვით... მასთან უმთავრესი გმიარის, რუსთა-ველას ხასიათი და ბუნება ვერ აქვს პატრიარქულ ავტორის დასტული იმ მხრით, რა მხრითაც სავარა და აუცილებელი იყო ამ ბრძენისა და სასკლ-განთქმელი პოეტის დასტავა და გამოქანდაკება. მწერალს ყოველთვის უნდა იკადეს, რომ გმიარს ბუნებისა, ხასიათისა, აზრისა და მარსოვლების გამოსარკვევად უნდა აღებულ იქნას უმთავრესი და მინიჭე-ლოკანი მხარე ამ გმიარს ცხოვრებიდან და უბრალო, უმნიშვნელო, შემოსველი გამოწვევებს ხასიათის თავის ჩხანს თითქმის უუფადლდოდ სტოკებდეს. რუსთა-ველა, უმთავრესად, ბრჩენი და გამოჩე-ნილი მწერალია, რომელს დასასათუბო-სათვისაც სავარა დრმა ხიჯის მიერ მდებარი კალმის მოსმა და სურათის ხათლად ჩამოსხმა. ავტორს პოეტი უფრო პოლიტიკური მოღვაწედ, სასკლმწიფო კავად გამოქვავს და უბარატესი თვისება ამ დიდებულის მკლანასა მორე ხარისხ-ზედ დაუყენებია. რუსთაველი, ვეაქობით, გარდამეტებით სასკლმწიფო კავად, რამე პოლიტიკური პარტიის მოთავედ არ უნდა ჩაითვალოს და ამ მხრითაც, მასსა-დაზე, პიესა ჭლადტობს ისტორიულს სი-

მართლეს, რომელს უდავ დგომს შეადგენს ქა-კეთსედს ყოველი ისტორიული ნაწერე-ბასის და, მათ შორის, ისტორიულ დანატოული ნაწინამობისსაც... საზოგადოდ, პიესის ავლია შემეშავება, მაშინდელ ცხოვრების მარკალ-გვარობას ვერ სავტავს და მოლოდ ერთი ერთმ-ნერთზედ დაშორებული სურათებისა შეგე-რალი. ამითი ხანსინება, სხვათა შორის, ის გარემობა, რომ თამარ მეფის ხასია-თი შევთადად და უსარცხლად არის გამოხატული. როდესაც თამარი ტახტ-ზედ ზის და გარეშეში მითელი დიდ-კაცობა არტყია, მასთან არ არის არც ერთი ქალი, რომელიც იღებდეს რამე მანწილეობას თამარის საზოგადო, ან გემო ცხოვრებაში. მთელი პიესა ისე გათავდა, რომ ჩვენ, თამარის გარდა, ქართველს ქალის სახე ვერ დავინსეთ. გაზდა ამისა, შიგა და შიგ, პიესაში მშრალი სენტენციები და გრძელი მონო-ლოგები, სადაც განზრახს შეთხრული სიტყვები ბუროა ნახმარი, რომ მყურე-ბელს საზოგადოებაზედ იმეჭედოს. მაგრამ თქვენ ადვილად რწმუნდებით, რომ რუსთაველი, ეს დიდი ბუნების პატრონი და სასიქადელო პოეტი, ცრუ კლასიკების ყვლიბზედ მოკრძაღს მალდ მნიშვნელოვან და ხაზ-განსმულ სიტყვებს არ იხმარდა და ეს მოლოდ ჩვენი დროის თავ-მამწიხე და ტრანსას პატრონების

შმაღლისად დამტკიცებული „რუსეთის საზოგადოება“ თანხის და შემოსავლის დაზღვევისა, დაარსებული 1835 წელს.

საზოგადოება უზღავს

- 1, თანხას შეიღებს სთვის, ანუ სხვა მემკვიდრეებისათვის, ვინცოზა დაზღვევე გარდაიცვალა.
- 2, თანხას რომელიც შეუძლიან თვითონ დაზღვეველმა მიიღოს, როცა მოხუცდება.
- 3, თანხას, რომელიც მიეცემა დაზღვეველს აღნიშნულ ხნის შემდეგ, როცა თვითონ დასკირდება შეიღების დასაბინაველად, ანუ ქალებისათვის სამხრეთოდ.
- 4, პენსიას სიკვდილამდის, სამეცდროს და სხე.

უმთავრესი აგენტი და ინსპექტორი კავკასიაში ნ. გრუზენბერგი. ფოსტის და დეპეშის ადრესი: Грузенбергу, Тифлисъ. 10-1

ქალღმის სკალი

შმაღლისად დამტკიცებულს დიტიატკოვსკის ამხანაგობის ფაბრიკისა.

აქ არის საწერი, სტაპის, გაზეთის, ფოსტის და სხვა ყვე-ლა ნაირი ქალღმი, თეთრი და ფე-ადი. აგრეთვე ყველა ნაი-რი სამწერლო კუთვნილებანი: დეთრები, საწერ-კალამი, მე-ლანი და სხვა.

ფასი იაფად როგორც ფაბრიკებშია.

Тифлисъ, Дворцовая ул., домъ Дворянскаго банка. 10-3

„მკსიკატორი“

სენოტიცასა პობს კვდებში, იუარამს ხეს დ პოზიოვან, იხმ რებ როგორც ზეთით შეზავებული საღებავი შერობი ათვისდა ხის მასალ სათვი; ჭ. წმენდს ჭაერს.

ვისაც გამოწერა სურს, მიმართოს შიგა დაგიდოვს; გასეთ „თეატრის“ განტორ.

გულის კუთვნილებას. მწერალი ყოველ-თვის უნდა ერიდოს განუკნებელი სენ-ტენტების სენიდან სოფლას და პი-ესაში გამოქანდაკებულს მოქმედთა ყოფ-ქვეყნას და ხასიათის უნდა სატყვეს მო-ლოდ ის დრამატული მდგომარე-ბა, რომელშიაც ავტორს ჩაუყენებია მოქმი-დი შირი... პიესაში გაუგებარი ადგილებიც ურევა. მაგალითად, მალსახი, რომელიც დიდი ხანის რუსთაველს გაუსწოდა და მასთან ცხოვრობს, პოეტს ვაჟი ჭკობია და მოლოდ პიესის ბოლოს, შემოსველით დაკვილების დროს, გაიგებს, რომ იგი ვაჟი კი არა, გასათხვარი ქალი ყოფი-ლა. და ამ ქალწულს, უმნიშვნელო არსებას გაგვივებით უყვარს რუსთაველი, წლითი წლამდე მასთან ცხოვრობს და ამას ვი-დეკ ვერ ამხნევს რუსთაველი! განა ეს შესაძლებელია? მართალია, დარბინი ამბობს, რომ ტინით მეშობის დროს ჩემს შუბლზედ დაფრენილს ბუხს არავითარს უურადლებას არ გაქვდა და ინსტინქტიუ-რად აუქნევ სელსო, მაგრამ მალსახი ბუხი სომ არ არის და რუსთაველი... ავტორის ნეშტარი ყოველთვის მო-ლოდ მოკლენის ზედა შირს ესება და ღრმად ვერ ჭკობიანს მას. იგი ამ-ბობს, რომ ამ უმნიშვნელო არსებას ისე უყვარს რუსთაველი, როგორი სიყვარუ-ლიც-კი შეუძლია განუყოფელი ბუ-

ნების, სიტყვითი სავსე ხასვასდა ქალს. მაგრამ რამ აბოულა ეს ქალი, რომ რუსთაველს აბდენს ხანს ვერ უბ-დავს, მან თავისი წმინდა სურვილასა და გულის თქმის პასუხი უამბობს... ამა-რედ პიესაში ერთი სიტყვაც არ არის ათქვამი. ერთი ვარგი მხარე აქვს ამ პიესას. არავის ჭკვავს და არც არავის იკვავს თავის თავს. ყველაფერი მშვიდობით თავდება. თუმიც რუსთაველს უნდა თავი მოკლას, მაგრამ იქვე მოლოდინი მა-შინვე მივარდებიან და თავის გა-საკმიარავად მომართულს მხვილას წართ-მევენ. ავტორი, ალბად, მშვიდობის მო-ყვარე კაცია. ჩვენ ადგილი ნებას არ გავილკვს, ვიდევ სხვა წერილისა ხაგლი შევნიშნოთ და ერთიანად განვიხილოდ პიესის შინაგანი თვისება და ხასიათი. ამ ხაგლისა და შეცდომების მიუხედავად, „რუსთაველი“ მანინ, როგორც ზვეით ვსთქვით, ღამა-რად და სენის შესაფერად არის დაწე-რილი, ალბ-ალბ თავის მომხილავი სტენებისა და უნდა აღვნიშნოთ, რომ ეს ხასალი პიესა დიდი ყურადღების ღირსია და ჩვენს დარბის რეპერტუარში მეტად თავალ-სახინო ადგილს დაიჭერს... არტისტების თამაშობის განხილვას, უადგილობისა გამო, ვსტოვებთ.

ხომლედი.